

การจัดเวทีสาธารณะนโยบายน้ำสกว. ครั้งที่ 6
เรื่อง การบริหารจัดการน้ำระดับจังหวัดและชุมชน บทเรียนจากงานวิจัย สู่งานปฏิรูป
วันศุกร์ที่ 20 มีนาคม 2558
ณ โรงแรมเซ็นจูรี่พาร์ค ถนนราชปรารภ กรุงเทพฯ

1) หลักการและเหตุผล

การเกิดมหาอุทกภัยในปี 2554 ที่ทำให้เกิดความเสียหายไปทุกภาคส่วน มีราษฎรได้รับผลกระทบกว่า 12.8 ล้านคน ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท และจัดให้เป็นภัยพิบัติครั้งที่สร้างความเสียหายมากที่สุดเป็นอันดับสี่ของโลก ซึ่งเป็นผลนอกจากสภาพพายุที่เข้ามาหลายลูกต่อกันแล้ว ยังเป็นผลจากสภาพการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ของที่ดินรวมถึงระบบการจัดการที่ไม่สามารถรับกับความเสียหายได้ ทำให้มีการสรุปบทเรียนที่เกิดขึ้นและหามาตรการจัดการป้องกันมีการจัดตั้งสำนักงานนโยบายและบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ หรือสบอช. โดยมีโครงการบริหารจัดการน้ำ 3.5 แสนล้านบาท เพื่อแก้ปัญหา น้ำท่วมและภัยแล้ง แต่ในปี 2557 ที่ผ่านมามีประเทศประสบกับภาวะน้ำแล้งเนื่องจากการจัดการกับน้ำในอ่างเพื่อรองรับกับปัญหาที่เคยเกิดในปี 2554 จึงทำให้เกิดคำถามในการกำหนดแผนมาตรการที่ทาง สบอช.ได้จัดทำและดำเนินการ ซึ่งต่อมาในปี 2557 ได้ก่อเกิดสภาพปฏิรูปแห่งชาติ เป็นสภาที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 27 มีหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่างๆ โดยมีคณะอนุกรรมการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรน้ำนั้นอยู่ในคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีหน้าที่ดำเนินการในการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรน้ำในระดับนโยบายของประเทศทั้งระบบเพื่อให้ลดภาวะความเสี่ยงจากปัญหาที่เคยเกิดรวมถึงการรองรับการเติบโตของประเทศเป็นตามแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

สำหรับการเติบโตด้านสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดบนศักยภาพของจังหวัดที่เป็นปัจจัยภายใน ผลักดันการเติบโตโดยอาศัยทรัพยากรภายในจังหวัดเป็นฐานนำไปสู่ความมั่นคงของจังหวัด แต่ในการบริหารราชการของรัฐบาลและหน่วยงานราชการ ในส่วนที่เป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรโดยผู้รวมทรัพยากรของแต่ละจังหวัดเข้าด้วยกันเพื่อเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตและการใช้ทรัพยากรที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของจังหวัด แต่หากรัฐบาลไม่ผลักดันศักยภาพรวมของประเทศจะทำให้เสียสภาพการแข่งขันโดยเฉพาะในภาวะที่ประเทศอื่นได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและได้มีการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาในแนวทางที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย หากประเทศไทยยังคงระดับการจัดการทรัพยากร ในระดับนี้ประเทศก็จะประสบกับปัญหาคับคั่งของประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) และส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศชะงักงันในที่สุด เนื่องจากศูนย์

เสียสภาพการแข่งขันเพราะประเทศใช้โครงสร้างของทรัพยากรถึงจุดที่ไม่สามารถแสวงหาความได้เปรียบกว่าประเทศอื่น แต่ทั้งนี้การผลักดันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อโครงสร้างทรัพยากรที่กระทบต่อความมั่นคงของจังหวัดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ความเข้มแข็งในการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจ ในการปฏิบัติตามนโยบายที่เกี่ยวกับการเกษตร มีผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการทรัพยากรน้ำเนื่องจากการเกษตรเป็นกลุ่มผู้ใช้หลักของทรัพยากรน้ำ หากมีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าเพิ่มหรือลดการใช้ย่อมส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมาก ซึ่งไม่เพียงกระทบต่อความมั่นคงของทรัพยากรน้ำ (Water Security) ระดับประเทศแต่ส่งผลกระทบต่อจังหวัดโดยตรง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากการเติบโตของชุมชนเมืองและเงื่อนไขราคาของผลผลิตการเกษตรก็เป็นอีกแรงผลักดันหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสียด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ

การบริหารจัดการหรือแผนการที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์จะช่วยลดและบรรเทาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น การเรียนรู้ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ จะช่วยให้เห็นองค์ประกอบระดับผู้ใช้เพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการขยายศักยภาพเป็นโครงข่ายการจัดการทรัพยากรน้ำ (Water Linkage Management) ที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดเวทีสาธารณะนโยบายน้ำ สกว. มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นเวทีของการสร้างเครือข่ายความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกัน ในระหว่างหน่วยงานนโยบาย หน่วยงานปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และสถาบันการศึกษา เพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการน้ำของชุมชนท้องถิ่น จังหวัด และลุ่มน้ำ และเป็น "พื้นที่" ให้หน่วยงานรัฐได้หาทางเลือกและตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรน้ำที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างเป็นธรรม และให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงใหม่ในอนาคต โดยเวทีสาธารณะนโยบายน้ำจัดขึ้นในสัปดาห์อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำแห่งชาติและวันน้ำโลกต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีนับตั้งแต่ปี 2553 โดยนำเสนอแนวคิดการวางแผนการจัดการน้ำระดับจังหวัด การเชื่อมโยงการวางแผนน้ำกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และกระบวนการเชื่อมโยงแผนระดับพื้นที่กับระดับนโยบาย และตัวอย่างรูปธรรมที่เกิดขึ้นจริง การจัดเวทีนโยบายสาธารณะน้ำ สกว. ในปี 2558 นี้นำเสนอ เรื่อง การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรที่มีผลกระทบกับทรัพยากรน้ำ และการจัดการทรัพยากรน้ำระดับพื้นที่เพื่อการเชื่อมโยงกับระดับจังหวัด

2) วัตถุประสงค์ของเวทีสาธารณะนโยบายน้ำครั้งที่ 6

นำเสนอผลสรุปของชุดโครงการวิจัยระบบการวางแผนจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคงระดับจังหวัด และข้อเสนอกลไก ข้อต่อ การวางแผนการจัดการน้ำ รวมถึงกรณีตัวอย่างจากงานวิจัย และกรณีศึกษา เพื่อเชื่อมโยงกับการจัดการในระดับต่างๆ ในลักษณะโครงข่ายการจัดการทรัพยากรน้ำ จากพื้นที่สู่นโยบาย

3) กำหนดการ วันที่ 20 มีนาคม 2558

ณ โรงแรมเซ็นจูรี่พาร์ค ถนนราชปรารภ กรุงเทพมหานคร

กำหนดการ

- 08.30 - 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 - 09.30 น. พิธีเปิด
โดย ดร.ศิริพงษ์ หังสพฤกษ์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และ
ประธานคณะกรรมการกำกับทิศทางโครงการวิจัยยุทธศาสตร์
เรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำ สกว.
- 09.30 - 10.00 น. งานวิจัยและผลงานวิจัยที่ผ่านมา สู่ประเด็นในการปฏิรูป
โดย รศ.ดร.สุจิตต์ คุณธนกุลวงศ์
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 10.00 - 11.00 น. นำเสนอผลการวิจัย และแนวคิดการจัดการน้ำระดับจังหวัดและชุมชน
บทเรียนจากงานวิจัยพื้นที่ชุมชน (20 นาที)
โดยนักวิจัยโครงการพื้นที่ นครปฐม นครศรีธรรมราช สมุทรสงคราม
- 11.00 - 11.30 น. การนำบทเรียนที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ
ได้อย่างไร
โดย รศ.ดร.เจษฎา แก้วกัลยา
นักวิชาการอิสระ และกรรมการกำกับทิศทางโครงการวิจัยยุทธศาสตร์
เรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำ สกว.

11.30 - 12.00 น. อภิปราย ถามตอบ ในประเด็นจะปฏิรูปการจัดการน้ำระดับจังหวัดและชุมชน
ได้อย่างไร

12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

ช่วงบ่าย

13.00 - 13.30 น.ปาฐกถาพิเศษ เรื่องการปฏิรูปกับกลไกการจัดการน้ำระดับประเทศและจังหวัด
โดย คุณปราโมทย์ ไม้กลัด ประธานคณะอนุกรรมการจัดการทรัพยากรน้ำ
ในคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

13.30 - 14.00 น. การปฏิรูปการบริหารส่วนท้องถิ่น กับกลไกการจัดการน้ำในระดับจังหวัดและ
ชุมชน
โดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย
รองผู้อำนวยการด้านยุทธศาสตร์วิจัยเชิงพื้นที่ สกว.

14.00 - 14.25 น. ถาม-ตอบ

14.25 - 14.40 น. รับประทานอาหารว่าง

14.40 - 15.40 น. อภิปราย ข้อเสนอ ข้อเสนอการจัดการน้ำระดับจังหวัดและชุมชน ต่อการปฏิรูป
โดย ตัวแทนจาก สภาปฏิรูป หน่วยงานราชการ นักวิชาการ
องค์กรพัฒนาเอกชนและตัวแทนชุมชน
ดำเนินการอภิปราย โดย รศ.ดร.สุจริต คุณชนกุลวงศ์
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15.40 - 16.00 น. ถาม-ตอบ

16.00 - 16.15 น. สรุปงานเวทีสาธารณะนโยบายน้ำครั้งที่ 6 และข้อเสนอการจัดการน้ำระดับ
จังหวัดและชุมชนเพื่อส่งให้กรรมการปฏิรูป

4) ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม ประมาณ 150 คน จากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ
คณะกรรมการลุ่มน้ำ

ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันการศึกษา องค์กร/เครือข่ายชุมชนน้ำ ผู้นำชุมชน

5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1) หน่วยงานนโยบาย หน่วยงานปฏิบัติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับทราบข้อมูลนโยบายการจัดการทรัพยากรที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ และเรียนรู้ประสบการณ์จากงานวิจัย และกรณีศึกษา เป็นแนวทางวางกรอบนโยบายการจัดการทรัพยากรน้ำและพัฒนาศักยภาพการจัดการน้ำในพื้นที่
- 5.2) เครือข่ายร่วมกันทั้งภาครัฐ องค์กรชุมชน และสถาบันการศึกษาในการขับเคลื่อนงานวิจัยจากพื้นที่สู่นโยบายและการปฏิรูป
- 5.3) เอกสารประกอบการจัดเวทีและรายงานสรุปผลการจัดเวทีเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะต่อไป
- 5.4) ข้อเสนอการจัดการน้ำระดับจังหวัดและชุมชนเพื่อส่งให้กรมมาธิการปฏิรูป